Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έρευνα και Καινοτομία

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή

Ενίσχυση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα

European Charter for Researchers

European Commission
Directorate-General for Research and Innovation
Directorate A - Research and Innovation
Unit A2 - ERA, Spreading Excellence and Research Careers

Contact Michele ROSA-CLOT
Email RTD-Charter@ec.europa.eu
RTD-PUBLICATIONS@ec.europa.eu
European Commission
B-1049 Brussels

Ημερομηνία σύνταξης: Νοέμβριος 2025

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση της παρούσας έκδοσης.

PDF ISBN 978-92-68-29267-9 doi: 10.2777/2482850 KI-01-25-148-EL-N

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2025

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj).
Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση εφόσον αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι τυχόν αλλαγές.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν κατέχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τα ακόλουθα στοιχεία:
Εξώφυλλο: © skypicsstudio #286372753, © MicroOne #288703015, © creativeteam #23412491, © Viktoriia #345410470, © Yurii #372950117, 2022.
Πηγή: stock.adobe.com

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή

Ενίσχυση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα

2025

Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας
Πολιτική έρευνας και καινοτομίας

EL

Πίνακας περιεχομένων

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή 5

ΠΥΛΩΝΑΣ 1

Δεοντολογία, ακεραιότητα, φύλο και ανοικτή επιστήμη 7

1. Δεοντολογία και ακεραιότητα της έρευνας 8
2. Ελευθερία της επιστημονικής έρευνας 9
3. Ανοικτή επιστήμη 10
4. Ισότητα των φύλων 11
5. Αποδοχή της πολυμορφίας 12
6. Ο ερευνητής 12
7. Ελεύθερη Κυκλοφορία των Ερευνητών 14
8. Βιωσιμότητα της έρευνας 14

ΠΥΛΩΝΑΣ 2

Αξιολόγηση, πρόσληψη και ανέλιξη ερευνητών 15

1. Αξιολόγηση ερευνητών 15
2. Πρόσληψη 17
3. Επιλογή 18
4. Επαγγελματική ανέλιξη 19

ΠΥΛΩΝΑΣ 3

Συνθήκες και πρακτικές εργασίας 21

1. Συνθήκες εργασίας, χρηματοδότηση και αποδοχές 21
2. Σταθερότητα απασχόλησης 23
3. Συμβατικές και νομικές υποχρεώσεις 25
4. Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων 25

ΠΥΛΩΝΑΣ 4

Ερευνητικές σταδιοδρομίες και ανάπτυξη ταλέντων 27

1. Επιβράβευση διαφοροποιημένων ερευνητικών σταδιοδρομιών 27
2. Επαγγελματική εξέλιξη και παροχή συμβουλών 28
3. Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη 29
4. Εποπτεία και Μεντορία (Mentoring) 31

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή είναι μια δέσμη αρχών που στηρίζουν την ανάπτυξη ελκυστικών ερευνητικών σταδιοδρομιών για την υποστήριξη της αριστείας στην έρευνα και την καινοτομία σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή («Χάρτα του Ερευνητή») εστιάζει στα δικαιώματα και τις ευθύνες των ερευνητών, των εργοδοτών, των χρηματοδοτών και των φορέων χάραξης πολιτικής· περιέχει 20 βασικές αρχές. Αυτές κατατάσσονται στους κάτωθι τέσσερις πυλώνες:

1. **Δεοντολογία, ακεραιότητα, φύλο και ανοικτή επιστήμη,.**
2. **Αξιολόγηση, πρόσληψη και ανέλιξη ερευνητών,**
3. **Συνθήκες και πρακτικές εργασίας,**
4. **Ερευνητικές σταδιοδρομίες και ανάπτυξη ταλέντων.**

Η Χάρτα του Ερευνητή απευθύνεται σε όλους τους ερευνητές, στους τομείς στους οποίους διεξάγεται έρευνα και στις αντίστοιχες κεντρικές οργανώσεις (ενδιαφερόμενα μέρη). Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται:

α) **Ερευνητές σε όλους τους τομείς (ακαδημαϊκοί φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί που διεξάγουν έρευνα).**

β) **Εργοδότες ερευνητών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.**

γ) **Χρηματοδότες έρευνας και ερευνητών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.**

δ) **Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής που ασχολούνται με τις πολιτικές οι οποίες σχετίζονται με τη Χάρτα.**

Απευθύνεται σε ερευνητές όλων των επιστημονικών κλάδων, συμπεριλαμβανομένων των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής, των μαθηματικών (STEM) και των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών (SSH). Καλύπτει όλα τα είδη έρευνας, από έρευνα αιχμής έως στοχευμένη έρευνα, στρατηγική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και έρευνα κοντά στην αγορά.

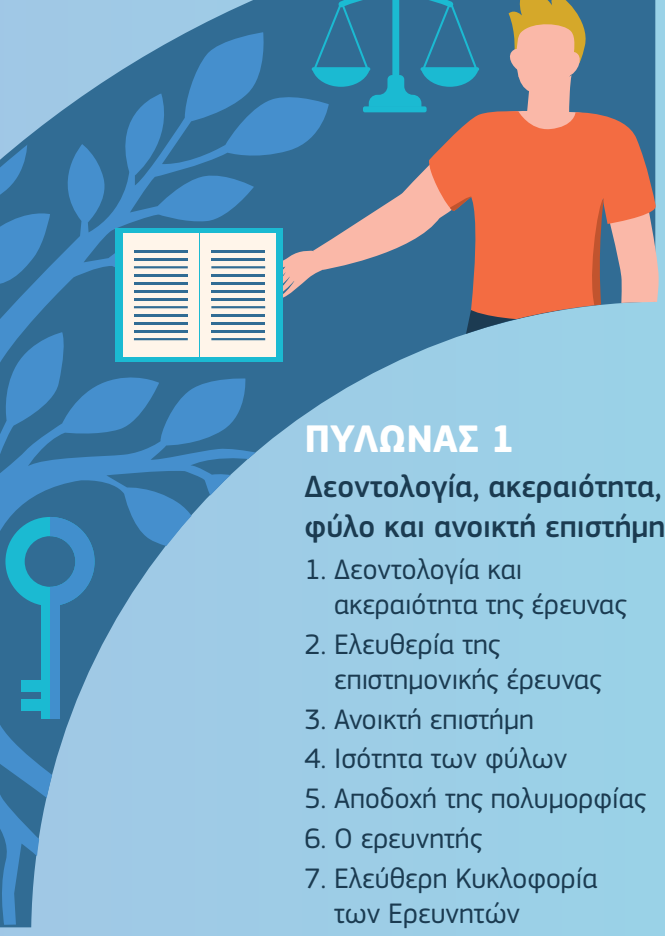

ΠΥΛΩΝΑΣ 1

Δεοντολογία, ακεραιότητα, φύλο και ανοικτή επιστήμη

1. Δεοντολογία και ακεραιότητα της έρευνας
2. Ελευθερία της επιστημονικής έρευνας
3. Ανοικτή επιστήμη
4. Ισότητα των φύλων
5. Αποδοχή της πολυμορφίας
6. Ο ερευνητής
7. Ελεύθερη Κυκλοφορία των Ερευνητών
8. Βιωσιμότητα της έρευνας

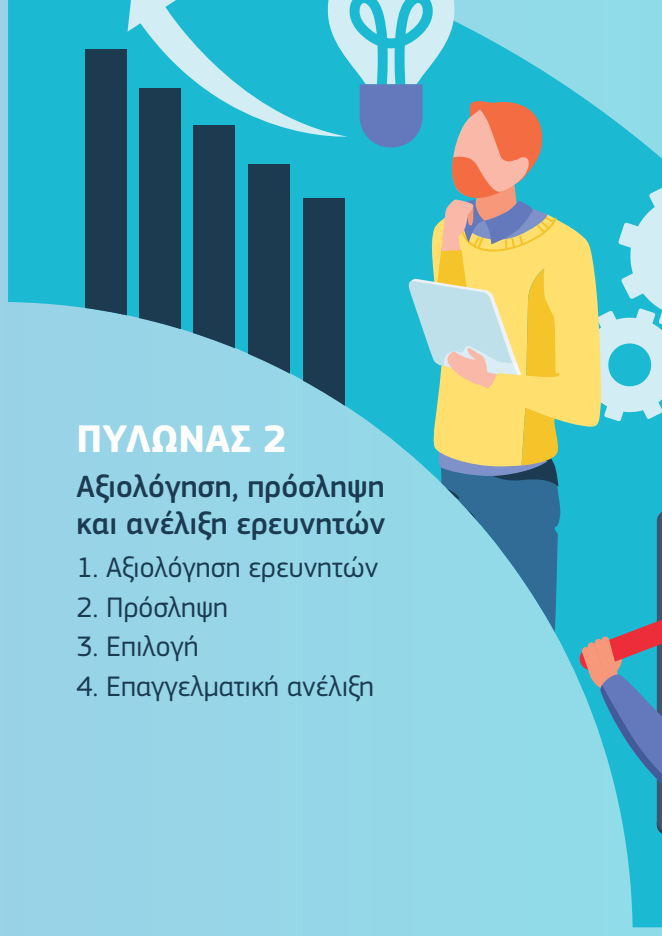

ΠΥΛΩΝΑΣ 2

Αξιολόγηση, πρόσληψη και ανέλιξη ερευνητών

1. Αξιολόγηση ερευνητών
2. Πρόσληψη
3. Επιλογή
4. Επαγγελματική ανέλιξη

ΠΥΛΩΝΑΣ 3

Συνθήκες και πρακτικές εργασίας

1. Συνθήκες εργασίας, χρηματοδότηση και αποδοχές
2. Σταθερότητα απασχόλησης
3. Συμβατικές και νομικές υποχρεώσεις
4. Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων

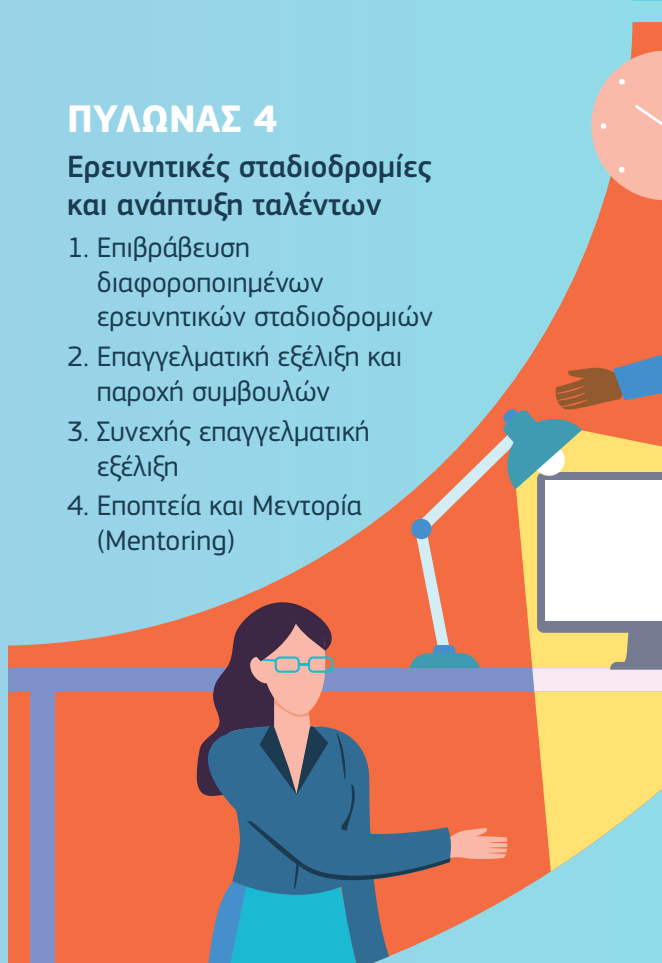

ΠΥΛΩΝΑΣ 4

Ερευνητικές σταδιοδρομίες και ανάπτυξη ταλέντων

1. Επιβράβευση διαφοροποιημένων ερευνητικών σταδιοδρομιών
2. Επαγγελματική εξέλιξη και παροχή συμβουλών
3. Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη
4. Εποπτεία και Μεντορία (Mentoring)

ΠΥΛΩΝΑΣ 1

Δεοντολογία, ακεραιότητα, φύλο και ανοικτή επιστήμη

1. **ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**
2. **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**
3. **ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**
4. **ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ**
5. **ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ**
6. **Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ**
7. **ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ**
8. **ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

Ο πυλώνας αυτός εμπερικλείει τις θεμελιώδεις αρχές της Χάρτας του Ερευνητή και τη δέσμευσή της για την υποστήριξη της αριστείας στην έρευνα, η οποία στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ότι προωθεί τις καλύτερες δυνατές ερευνητικές ομάδες και έργα, χωρίς προκαταλήψεις που αφορούν το φύλο και άλλους παράγοντες. Οι αρχές στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα αναμένεται να συμβάλουν στα θεμέλια του οράματος για την αναζωογόνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και να εμπνεύσουν τους ερευνητές, τους εργοδότες, τους χρηματοδότες και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της έρευνας στην Ευρώπη. Λόγω του εγκάρσιου χαρακτήρα τους, όλες αυτές οι αξίες αναμένεται να ενσωματωθούν και να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη των υπόλοιπων αρχών.

1. Δεοντολογία και ακεραιότητα της έρευνας [1]

Οι ερευνητές θα πρέπει να συμμορφώνονται με αυστηρούς κανόνες δεοντολογίας και να προσεγγίζουν το έργο τους με τιμιότητα, αξιοπιστία, αντικειμενικότητα, αμεροληψία και ανεξαρτησία, ανοικτή επικοινωνία, υποχρέωση επιμέλειας, δικαιοσύνη και αίσθημα ευθύνης για τις μελλοντικές γενιές επιστημόνων. Αυτά είναι τα θεμέλια της υπεύθυνης και αξιόπιστης έρευνας χωρίς αθέμιτες επιρροές (συμπεριλαμβανομένων των ξένων παρεμβάσεων και της σύγκρουσης συμφερόντων). Αποτελούν προϋπόθεση για την επίτευξη αριστείας και στηρίζουν την ευθύνη που έχουν οι ερευνητές να προφυλάσσονται από προκαταλήψεις και μεθοδολογικές απλουστεύσεις.

Οι ερευνητές θα πρέπει να τηρούν τις αναγνωρισμένες πρακτικές και τις θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας που εφαρμόζονται στον/στους επιστημονικό/-ούς κλάδο/-ους τους, καθώς και τα πρότυπα δεοντολογίας που καθορίζονται στους διάφορους εθνικούς, τομεακούς ή θεσμικούς κώδικες δεοντολογίας.

Η πρωταρχική ευθύνη για την ακεραιότητα της έρευνας βαρύνει τους ίδιους τους ερευνητές. Οι ερευνητές θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια θεσμική νοοτροπία ακεραιότητας της έρευνας προκειμένου να δημιουργηθούν και να τηρούνται κανόνες, διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές, καθώς και από κατάρτιση και μεντορία με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Προκειμένου να προωθούνται ορθές ερευνητικές πρακτικές και η νοοτροπία ακεραιότητας της έρευνας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ορισμένες διαστάσεις, όπως η ακεραιότητα της έρευνας σε ερευνητικά περιβάλλοντα, η κατάρτιση και η ανάπτυξη ικανοτήτων σχετικά με την ακεραιότητα της έρευνας, οι ερευνητικές διαδικασίες και πολιτικές που ενσωματώνουν την ακεραιότητα της έρευνας, δεδομένα, δημοσίευση, διάδοση, επανεξέταση, αξιολόγηση και επεξεργασία πολιτικών. Ομοίως, θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή μηχανισμοί για τον εντοπισμό, την αναφορά και την αντιμετώπιση παραπτωμάτων στον τομέα της έρευνας.

[1] Ακεραιότητα της έρευνας – Συμπεράσματα του Συμβουλίου (εγκρίθηκαν την 1 Δεκεμβρίου 2015) – έγγρ. Συμβουλίου 14853/15.

Οι ερευνητές θα πρέπει να αποφεύγουν κάθε είδους λογοκλοπή. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στις αρχές συγκυριότητας όταν η έρευνα διεξάγεται σε συνεργασία με επόπτες και/ή άλλους ερευνητές (ανάλογα με τον επιστημονικό κλάδο) καθώς και στους κανόνες διανοητικής ιδιοκτησίας. Αυτό θα πρέπει να ισχύει σε όλα τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων της σύλληψης, της κατάρτισης των αιτήσεων χρηματοδότησης και της ανάπτυξης και της παράδοσης των αποτελεσμάτων. Η ανάγκη επικύρωσης παρατηρήσεων μέσω επίδειξης της αναπαραγωγιμότητας των ευρημάτων δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως λογοκλοπή, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται ρητή αναφορά στα προς επιβεβαίωση δεδομένα.

Οι αξίες της δεοντολογίας και της ακεραιότητας έχουν επίσης μεγάλη σημασία όταν οι ερευνητές έχουν εποπτικό ρόλο. Θα πρέπει να εφαρμόζονται άμεσα προκειμένου να εξασφαλίζεται ένα ασφαλές, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο ερευνητικό περιβάλλον για όλους τους εμπλεκόμενους και ιδίως όταν ανακύπτουν περιστατικά διακρίσεων, σεξουαλικής ή ηθικής παρενόχλησης, παρεμπόδισης της μάθησης ή της ερευνητικής εργασίας, ή οποιαδήποτε αδικαιολόγητη προσωπική ιδιοποίηση δεδομένων ή αποτελεσμάτων.

2. Ελευθερία της επιστημονικής έρευνας

Η ελευθερία της επιστημονικής έρευνας αποτελεί κοινή βασική αξία και αρχή για την ερευνητική συνεργασία εντός του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και με διεθνείς εταίρους. Οι ερευνητές θα πρέπει να εστιάζουν την έρευνά τους στο καλό της ανθρωπότητας και στην επέκταση των ορίων της ανθρώπινης γνώσης, ενώ παράλληλα απολαμβάνουν ελευθερία σκέψης, γνώμης και έκφρασης, ελευθερία καθορισμού των ερευνητικών ερωτημάτων, ελευθερία προσδιορισμού των μεθόδων επίλυσης των προβλημάτων, ελευθερία επιλογής και ανάπτυξης θεωριών, ελευθερία αμφισβήτησης της αποδεκτής σοφίας και προώθησης νέων ιδεών, καθώς και ελευθερία συμμετοχής σε επαγγελματικούς ή αντιπροσωπευτικούς ακαδημαϊκούς φορείς. Οι ερευνητές θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διαδίδουν και να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, μεταξύ άλλων μέσω κατάρτισης και διδασκαλίας. Οι ερευνητές θα πρέπει, ωστόσο, να αναγνωρίζουν τους περιορισμούς αυτής της ελευθερίας που θα μπορούσαν να προκύψουν λόγω ιδιαίτερων ερευνητικών συνθηκών —συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας/καθοδήγησης/διαχείρισης— ή νομικών ή επιχειρησιακών περιορισμών, π.χ. για δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, για δημοσιονομικούς λόγους ή για λόγους υποδομής.

3. Ανοικτή επιστήμη

Οι ερευνητές θα πρέπει να στοχεύουν στη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της ανοικτής επιστήμης [2] και να διευκολύνονται από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες τους στο πλαίσιο αυτό. Θα πρέπει να κοινοποιούν τα αποτελέσματά τους ανοικτά, π.χ. μέσω ανοικτών δεδομένων και δεδομένων FAIR — ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποιήσιμων δεδομένων, δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης και ανοικτού λογισμικού και ανοικτών μοντέλων και αλγορίθμων. Θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για τη διασφάλιση της αναπαραγωγιμότητας των αποτελεσμάτων της έρευνας. Θα πρέπει να αποσκοπούν στην πρακτική εφαρμογή μεθοδολογιών ανοικτής επιστήμης και στη συμμετοχή σε ανοικτή αξιολόγηση από ομοτίμους. Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν, να παρέχουν τα εργαλεία και τις υποδομές που απαιτούνται και να επιβραβεύουν την πραγματική νοοτροπία ανοικτής επιστήμης σε ολόκληρη την Ένωση, μεταξύ άλλων με την ενσωμάτωση της ανοικτής πρόσβασης σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, ερευνητικά δεδομένα και άλλα ερευνητικά αποτελέσματα (δηλαδή ακολουθώντας την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου») και με τη διάδοση και υιοθέτηση των αρχών και των πρακτικών της ανοικτής επιστήμης. ενώ παράλληλα συνεκτιμούν τις διαφορές μεταξύ επιστημονικών κλάδων και τις πολιτισμικές διαφορές, συμπεριλαμβανομένης της πολυγλωσσίας, υποστηρίζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανοικτής επιστήμης και αναπτύσσουν και ολοκληρώνουν περαιτέρω τις υποστηρικτικές ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες.

Επιστήμη των πολιτών

Η επιστήμη των πολιτών θα πρέπει, κατά περίπτωση, να ενσωματώνεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό στα έργα των ερευνητών. Αυτό σημαίνει τη συμμετοχή των πολιτών στην ανάπτυξη, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνητικών έργων στους τομείς STEM και SSH. Πρόκειται για ιδανικό μέσο εκδημοκρατισμού της επιστήμης, οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην επιστήμη και αξιοποίησης του τεράστιου όγκου κοινωνιακών πληροφοριών και ικανοτήτων για τη διεξαγωγή άριστης έρευνας και καινοτομίας.

[2] Η μετάβαση προς ένα σύστημα ανοικτής επιστήμης – Συμπεράσματα του Συμβουλίου (εγκρίθηκαν στις 27 Μαΐου 2016) – έγγρ. Συμβουλίου 9526/16.

4. Ισότητα των φύλων

Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να προωθούν την ισότητα των φύλων και την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στις ερευνητικές ομάδες, στα διαχειριστικά όργανα και στα όργανα λήψης αποφάσεων, στις επιτροπές προσλήψεων και προαγωγών και στις συμβουλευτικές ομάδες. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της έρευνας, της διδασκαλίας και της καινοτομίας, ώστε να βελτιωθεί η επιστημονική ποιότητα, η αριστεία και η κοινωνική συνάφεια των παραγόμενων γνώσεων. Η ισότητα των φύλων αποσκοπεί επίσης στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η ισότητα των φύλων θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή από διαθεματική προοπτική, όπου διαφορετικά συστήματα εξουσίας μεταξύ φύλου και άλλων κοινωνικών κατηγοριών και ταυτοτήτων αλληλοτέμνονται και αλληλοενισχύονται. Οι βιώσιμες θεσμικές αλλαγές, που προωθούνται μέσω σχεδίων για την ισότητα των φύλων [3] ή παρόμοιων σχεδίων, οι οποίες καθιστούν δυνατό να καταγγέλλονται δεόντως οι παραβιάσεις και περιλαμβάνουν συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης, αποτελούν επαρκείς μηχανισμούς για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

Βασική συνιστώσα για τον μετασχηματισμό της νοοτροπίας που επικρατεί σε έναν οργανισμό προκειμένου να προαχθεί η ισότητα των φύλων είναι η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής έχει σημασία τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες και περιλαμβάνει τη λήψη μέριμνας ώστε όλα τα μέλη του προσωπικού να υποστηρίζονται κατάλληλα στην θετική εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους παράλληλα με τις όποιες προσωπικές ευθύνες έχουν ενδεχομένως αναλάβει εκτός χώρου εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ευθυνών φροντίδας.

[3] Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας – Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025», COM(2020) 152 final.

5. Αποδοχή της πολυμορφίας

Βασική αρχή του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας είναι να λαμβάνεται υπόψη η πολυμορφία υπό την ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του φύλου, της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της κοινωνικής πολυμορφίας, της αναπηρίας, της ηλικίας, του σεξουαλικού προσανατολισμού και της καταπολέμησης των διακρίσεων για κάθε λόγο. Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν την πολυμορφία των ερευνητών τους, δεδομένου ότι οι διαφορετικές εμπειρίες ζωής προσθέτουν πολύτιμες προοπτικές στα ερευνητικά έργα. Επίσης η πολυμορφία των συμμετεχόντων μπορεί να τροφοδοτήσει με στοιχεία τα αποτελέσματα της έρευνας που αφορούν και εμπλουτίζουν τις διαφορετικές κοινωνίες στις οποίες ζούμε. Είναι επίσης αναγκαίο να αναγνωρίζονται οι μη συνειδητές προκαταλήψεις, για παράδειγμα κατά την πρόσληψη, τις προαγωγές και την αξιολόγηση των καθηκόντων, και, ει δυνατόν, να προβλέπεται κατάλληλη αντιστάθμιση, ιδίως στον τομέα της επιστήμης.

6. Ο ερευνητής

Όλοι οι ερευνητές συμμετέχουν στη σύλληψη ή τη δημιουργία νέων επιστημονικών γνώσεων με βάση πρωτότυπες έννοιες ή υποθέσεις. Οι ερευνητές είναι επαγγελματίες των οποίων το έργο θα πρέπει να αναγνωρίζεται, άσχετα με τον τομέα στον οποίον δραστηριοποιούνται. Η αναγνώριση αυτή πρέπει να ξεκινάει στα πρώτα στάδια της σταδιοδρομίας των ερευνητών, και συγκεκριμένα στο μεταπτυχιακό στάδιο, και να εκτείνεται σε όλα τα στάδια σταδιοδρομίας και τις επαγγελματικές κατηγορίες, ανεξαρτήτως της ταξινόμησής τους σε εθνικό επίπεδο.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν και να υποστηρίζουν μη γραμμικές σταδιοδρομίες και σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να νοούνται ως σταδιοδρομίες που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική, επιστημονική και διατομεακή κινητικότητα, καθώς και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών (π.χ. αποσπάσεις). Θα πρέπει επίσης να προωθούν υβριδικές σταδιοδρομίες που συνδυάζουν ταυτόχρονα διαφορετικούς τομείς, οι οποίες θα πρέπει να εξετάζονται σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές σταδιοδρομίες.

Επαγγελματική συμπεριφορά

Οι ερευνητές θα πρέπει να γνωρίζουν τους στρατηγικούς στόχους που επιδιώκει το ερευνητικό τους περιβάλλον και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης και θα πρέπει να ζητούν κάθε αναγκαία έγκριση και άδεια πριν ξεκινήσουν τις ερευνητικές τους εργασίες ή πριν κάνουν χρήση των παρεχόμενων πόρων. Οι ερευνητές θα πρέπει να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίζουν ότι το ερευνητικό τους έργο έχει σημασία για την κοινωνία με το να καθιστά δυνατή μια καλύτερη κατανόηση του κόσμου και δεν επαναλαμβάνει ασκόπως προηγούμενες ερευνητικές εργασίες που έχουν διεξαχθεί αλλού. Προς τούτο απαιτείται αποτελεσματική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Θα πρέπει να υπάρχει σαφής επικοινωνία μεταξύ ερευνητών και εργοδοτών, χρηματοδοτών ή εποπτών όταν ένα ερευνητικό έργο καθυστερεί, επαναπροσδιορίζεται ή ολοκληρώνεται·αν ένα ερευνητικό έργο πρόκειται να διακοπεί νωρίς ή να ανασταλεί για οποιονδήποτε λόγο, θα πρέπει να παρέχεται προειδοποίηση.

Λογοδοσία

Λογοδοσία σημαίνει ότι το άτομο αναλαμβάνει την ευθύνη για τις ενέργειές του κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Οι ερευνητές πρέπει να γνωρίζουν ότι είναι υπόλογοι έναντι των εργοδοτών και των χρηματοδοτών τους ή έναντι άλλων συναφών δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων και, για ζητήματα δεοντολογίας, έναντι της κοινωνίας. Οι ερευνητές που χρηματοδοτούνται με δημόσια κονδύλια είναι επίσης υπόλογοι για την αποδοτική χρήση των χρημάτων των φορολογουμένων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να τηρούν τις αρχές της χρηστής, διαφανούς και αποτελεσματικής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και να είναι συνεργάσιμοι κατά τη διενέργεια οποιουδήποτε εγκεκριμένου λογιστικού ελέγχου των ερευνητικών τους εργασιών, τον οποίο αναλαμβάνουν οι εργοδότες/χρηματοδότες τους ή οι επιτροπές δεοντολογίας. Λόγω της προσδοκίας αυτής, απαιτείται από τους ερευνητές να λειτουργούν ως παραδείγματα δεοντολογικής συμπεριφοράς για τους ομοτίμους τους και για την κοινωνία ευρύτερα.

Όποτε είναι αναγκαίο και το ζητούν οι αρμόδιες αρχές, οι ερευνητές θα πρέπει να προσφέρουν πρόσβαση, για τους σκοπούς της διενέργειας εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων, στις μεθόδους συλλογής και ανάλυσης, στα αποτελέσματα και, κατά περίπτωση, στις λεπτομέρειες των δεδομένων. Αυτό είναι επίσης σημαντικό για να καταστούν ανοικτά τα δεδομένα και να διασφαλιστεί η αναπαραγωγιμότητα των αποτελεσμάτων.

7. Ελεύθερη Κυκλοφορία των Ερευνητών

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν την ελεύθερη κυκλοφορία ερευνητών, επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογίας, και παράλληλα να προσελκύουν ταλαντούχα άτομα και να αποτρέπουν την ενδεχόμενη διαρροή ταλέντων. Θα πρέπει να αναγνωρίζουν την αξία της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων και της γεωγραφικής, διατομεακής, διεπιστημονικής και υπερεπιστημονικής κινητικότητας ως σημαντικών μέσων για την ενίσχυση των γνώσεων και της επαγγελματικής εξέλιξης σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας του ερευνητή και να εκτιμούν και να αναγνωρίζουν πλήρως κάθε εμπειρία κινητικότητας στο πλαίσιο του συστήματος επαγγελματικής ανέλιξης/αξιολόγησής τους. Η εικονική κινητικότητα έχει αποδειχθεί σημαντικό πλεονέκτημα και μπορεί επίσης να συνεκτιμάται. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει επίσης να καθιερωθούν κατάλληλοι διοικητικοί μηχανισμοί που να επιτρέπουν τη μεταφορά τόσο των επιχορηγήσεων όσο και των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

8. Βιωσιμότητα της έρευνας

Οι ερευνητές, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν τη βιώσιμη υλοποίηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τωρινές και μελλοντικές πρωτοβουλίες πολιτικής των οποίων η έγκριση αποσκοπεί στην πρόοδο της κοινωνίας, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το Θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Οι ερευνητές θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια θεσμική νοοτροπία βιώσιμης διαχείρισης της έρευνας, καθώς και από κατάρτιση και μεντορία με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Θα πρέπει να πρωτοστατούν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά τρόπο που να αποτελεί θετικό παράδειγμα για τα υπόλοιπα μέλη της ερευνητικής κοινότητας.

Ο «Πράσινος Χάρτης MSCA» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που εκπονήθηκε στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (MSCA), μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2 Αξιολόγηση, πρόσληψη και ανέλιξη ερευνητών

1. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ**
2. **ΠΡΟΣΛΗΨΗ**
3. **ΕΠΙΛΟΓΗ**
4. **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΕΛΙΞΗ**

Η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζει την ισότιμη αναγνώριση και επιβράβευση των σταδιοδρομιών των ερευνητών ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας και θα πρέπει να ακολουθεί μια αμερόληπτη προσέγγιση που βασίζεται στο ταλέντο. Η δίκαιη πρόσληψη και επιλογή των πολιτικών των ερευνητών είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη μιας ανοικτής αγοράς εργασίας για τους ερευνητές, γεγονός που συμβάλλει στην προώθηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

1. Αξιολόγηση ερευνητών

Η αξιολόγηση της έρευνας θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών και της έρευνας για την επίτευξη της υψηλότερης δυνατής ποιότητας και του μεγαλύτερου δυνατού αντικτύπου. Αυτό απαιτεί την αναγνώριση ολοένα και πιο ποικίλων δραστηριοτήτων, πρακτικών και ερευνητικών αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση θα πρέπει να βασίζεται πρωτίστως σε ποιοτική κρίση, για την οποία η αξιολόγηση από ομοτίμους και η αξιολόγηση από άλλους συναφείς εμπειρογνώμονες είναι ζωτικής σημασίας, υποστηριζόμενη από την υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών. Θα πρέπει επίσης να αναγνωριστεί η συμβολή στην καινοτομία, ιδίως για υποψηφίους με εμπειρία στον βιομηχανικό τομέα.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν ένα σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης των ερευνητών το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τη συνολική ποιότητα του αντικτύπου τους στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία, την ποικιλομορφία των ασκούμενων δραστηριοτήτων, τις πρακτικές ανοικτής επιστήμης, καθώς και την αξία της γεωγραφικής, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας. Το σύστημα αυτό θα πρέπει:

α) να βασίζεται σε ποιοτική αμερόληπτη κρίση που ασκείται από ομοτίμους και συναφείς εμπειρογνώμονες, υποστηριζόμενη από υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών.

β) να επιβραβεύει την ποιότητα και τις διάφορες δυνητικές επιπτώσεις της έρευνας στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία.

γ) να αναγνωρίζει ποικιλία αποτελεσμάτων, μεταξύ άλλων δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων, λογισμικό, μεθοδολογίες, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, μοντέλα, θεωρίες, αλγορίθμους, ροές εργασίας, εκθέσεις, στρατηγικές, συμβολές πολιτικής· ποικιλομορφία δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων μεντορία, εποπτεία της έρευνας, ηγετικούς ρόλους, επιχειρηματικότητα, διαχείριση δεδομένων FAIR —καταρχήν ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποιήσιμων δεδομένων— αξιολόγηση από ομοτίμους, διδασκαλία, αξιοποίηση της γνώσης, συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, υποστήριξη για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, αλληλεπίδραση με την κοινωνία, διαχείριση και ηγεσία, εποπτεία, ομαδική εργασία, υπηρεσίες προς την κοινωνία, επικοινωνία της επιστήμης και μεθοδολογική πειθαρχία· και ποικιλομορφία πρακτικών, μεταξύ άλλων ανοικτή επιστήμη, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων, και ανοικτή συνεργασία, επιπλέον όλων των εμπειριών κινητικότητας που περιλαμβάνουν γεωγραφική, διατομεακή, διεπιστημονική και υπερεπιστημονική κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ ιδρυμάτων.

δ) να εξασφαλίζει ότι η δραστηριότητα των ερευνητών πληροί υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας, ακολουθεί κατάλληλη διαδικασία για τη διεξαγωγή της έρευνας και αξιοποιεί ορθές πρακτικές, μεταξύ των οποίων τις ανοικτές πρακτικές για την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και μεθοδολογιών, όταν αυτό είναι δυνατόν.

ε) να χρησιμοποιεί κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που σέβονται την ποικιλία των ερευνητικών κλάδων και των εθνικών πλαισίων.

στ) να υποστηρίζει ποικιλία προφίλ και σταδιοδρομιών των ερευνητών και να αναγνωρίζει τις ατομικές συνεισφορές, αλλά και τον ρόλο των ομάδων, τη συνεργατική προσπάθεια και τη διεπιστημονικότητα.

ζ) να διασφαλίζει την ισόρροπη εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών, την ισότητα των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και τη συμπεριληπτικότητα.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή κατά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν τη συνεχή κατάρτιση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης και επιβράβευσης.

2. Πρόσληψη

Σύμφωνα με τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της θεσμικής αυτονομίας, συνιστάται στους εργοδότες και τους χρηματοδότες να θεσπίσουν ανοικτές, διαφανείς και αξιοκρατικές διαδικασίες πρόσληψης και επιλογής, χωρίς να βαθμολογούνται αρνητικά οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι μη γραμμικές σταδιοδρομίες, οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες και οι υβριδικές σταδιοδρομίες. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να προωθούν την αριστεία, την ισότητα των φύλων και την πολυμορφία και να είναι προσαρμοσμένες στο είδος της προκηρυχθείσας θέσης. Οι προκηρύξεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ολοκληρωμένη περιγραφή των απαιτούμενων γνώσεων και ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης περιγραφής των συνθηκών εργασίας και των δικαιωμάτων, των προοπτικών επαγγελματικής εξέλιξης, και επισκόπηση του χρονοδιαγράμματος. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να ενημερώνονται, πριν από τη διαδικασία επιλογής, σχετικά με τη διαδικασία πρόσληψης και τα κριτήρια επιλογής, τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων και τις προοπτικές επαγγελματικές εξέλιξης. Τα μέλη των επιτροπών θα πρέπει επίσης να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται σχετικά με τις αρχές που διέπουν τις δίκαιες συνθήκες πρόσληψης.

Διακυμάνσεις στη χρονολογική σειρά των βιογραφικών σημειωμάτων.

Οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι διακυμάνσεις στη χρονολογική σειρά του βιογραφικού σημειώματος δεν πρέπει να βαθμολογούνται αρνητικά, αλλά να θεωρούνται μέρος της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και, κατά συνέπεια, δυνητικά πολύτιμο στοιχείο για την επαγγελματική εξέλιξη του ερευνητή προς μια πολυδιάστατη επαγγελματική πορεία. Θα πρέπει, συνεπώς, να επιτρέπεται στους υποψηφίους να υποβάλλουν βιογραφικά σημειώματα τα οποία να περιλαμβάνουν τεκμηριωμένα στοιχεία, αντιπροσωπευτικά των επιτευγμάτων και προσόντων που απαιτούνται για την κατάληψη των θέσεων για τις οποίες θέτουν υποψηφιότητα.

Αρχαιότητα

Το επίπεδο των απαιτούμενων προσόντων θα πρέπει να είναι ανάλογο με τις ανάγκες της κενής θέσης και να μη λειτουργεί ως εμπόδιο για την πρόσληψη. Η αξιολόγηση των προσόντων θα πρέπει να εστιάζει στα επιτεύγματα του υποψηφίου παρά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του υποψηφίου ή στη φήμη του οργανισμού όπου αποκτήθηκαν τα προσόντα. Δεδομένου ότι τα επαγγελματικά προσόντα μπορεί να αποκτηθούν σε αρχικό στάδιο μιας μακράς σταδιοδρομίας, θα πρέπει επίσης να προωθείται και να αναγνωρίζεται η αξία της διά βίου επαγγελματικής εξέλιξης.Δεδομένου ότι τα επαγγελματικά προσόντα

μπορεί να αποκτηθούν σε αρχικό στάδιο μιας μακράς σταδιοδρομίας, θα πρέπει επίσης να προωθείται και να αναγνωρίζεται η αξία της διά βίου επαγγελματικής εξέλιξης.

3. Επιλογή

Κατά την πρόσληψη, στη διαδικασία επιλογής θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ολόκληρο το φάσμα εμπειριών των υποψηφίων. Πρέπει μεν να δίνεται έμφαση στις γενικές δυνατότητες και προοπτικές των υποψηφίων ως ερευνητών, αλλά να λαμβάνεται υπόψη και η δημιουργικότητα - όπως αξιολογείται βάσει των καινοτόμων ερευνητικών μεθόδων, προσεγγίσεων και αποτελεσμάτων τους - καθώς και το επίπεδο αυτονομίας τους. Οι επιτροπές επιλογής θα πρέπει να συγκεντρώνουν ποικιλία εμπειρογνωσίας, ικανοτήτων και πείρας σχετικά με την αξιολόγηση του υποψηφίου. Στις επιτροπές επιλογής θα πρέπει να υπάρχει επαρκής ισορροπία μεταξύ των φύλων και, όπου κρίνεται σκόπιμο και εφικτό, να περιλαμβάνονται μέλη από διάφορους τομείς (δημόσιο και ιδιωτικό) και επιστημονικούς κλάδους, καθώς και από άλλες χώρες. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή («Χάρτα του Ερευνητή») εστιάζει στα δικαιώματα και τις ευθύνες των ερευνητών, των εργοδοτών, των χρηματοδοτών και των φορέων χάραξης πολιτικής· περιέχει 20 βασικές αρχές. Τα μέλη των επιτροπών επιλογής θα πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένα ιδίως για την ελαχιστοποίηση της μεροληψίας με βάση το φύλο ή κάθε άλλης πιθανής μη συνειδητής μεροληψίας. Όλοι οι υποψήφιοι πρέπει επίσης να ενημερώνονται, μετά τη διαδικασία επιλογής, σχετικά με τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες της υποψηφιότητάς τους.

Καταπολέμηση των διακρίσεων

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών δεν θα πρέπει να κάνουν διακρίσεις οποιουδήποτε είδους εις βάρος ερευνητών λόγω φύλου, ηλικίας, φυλής, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, θρησκείας ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, γλώσσας, αναπηρίας, πολιτικών φρονημάτων, κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης.

4. Επαγγελματική ανέλιξη

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να εφαρμόζουν συστήματα αξιολόγησης όλων των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ιεραρχικά ανώτερων ερευνητών, με σκοπό την αξιολόγηση της εκτέλεσης των καθηκόντων τους, σε τακτική βάση και με διαφανή τρόπο, από ανεξάρτητη (και, στην περίπτωση των ανώτερων ερευνητών, κατά προτίμηση διεθνή) επιτροπή. Οι μη γραμμικές σταδιοδρομίες και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική και τομεακή κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών, ή οι υβριδικές σταδιοδρομίες, που χαρακτηρίζονται από τον ταυτόχρονο συνδυασμό τομέων, αξίζουν πλήρη αναγνώριση και εκτίμηση σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές σταδιοδρομίες. Οι γραμμικές διαδρομές πρέπει να νοούνται ως σταδιοδρομίες που ακολουθούν μια ευθεία εξέλιξη από τη μία θέση στην άλλη, συνήθως εντός του ίδιου τομέα ή επιστημονικού κλάδου.

Κατά τις εν λόγω διαδικασίες αξιολόγησης θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι γενικότερες δυνατότητες των ερευνητών, η ερευνητική τους δημιουργικότητα, τα αποτελέσματα της έρευνάς τους (π.χ. δημοσιεύσεις, δεδομένα, λογισμικό, μοντέλα, αλγόριθμοι, μέθοδοι, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, συνεισφορές πολιτικής), οι δραστηριότητές τους (π.χ. διαχείριση και ηγεσία, διδασκαλία/διαλέξεις, αξιολόγηση από ομοτίμους, εποπτεία, μεντορία, επιχειρηματικότητα, αξιοποίηση της γνώσης, εθνική ή διεθνής συνεργασία, διοικητικά καθήκοντα, παροχή υπηρεσιών στην κοινωνία, επικοινωνία και αλληλεπίδραση της επιστήμης με την κοινωνία), η ερευνητική τους συμπεριφορά (π.χ. δεοντολογία και ακεραιότητα, μεθοδολογική πειθαρχία, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων, ανοικτή συνεργασία) και η κινητικότητά τους. Όλοι αυτοί οι παράγοντες θα πρέπει να συνυπολογίζονται στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανέλιξης.

Απαιτείται ένα διαφανές, δομημένο, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης για την ενίσχυση των σταδιοδρομιών στον ακαδημαϊκό χώρο, έως τις ανώτατες θέσεις. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων ανάλογων με εκείνο της προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), τα οποία θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου εμπεριέχει την προοπτική εξέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης, στο επίπεδο των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών.

Συνδημιουργία

Κατά την αξιολόγηση του προσωπικού τους, οι οργανισμοί πρέπει να εκτιμούν θετικά τη συνδημιουργία, ως απόδειξη εποικοδομητικής προσέγγισης στη διεξαγωγή ερευνών. Κατά συνέπεια, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να αναπτύξουν στρατηγικές, πρακτικές και διαδικασίες οι οποίες να προσφέρουν στους ερευνητές, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας, τις αναγκαίες συνθήκες πλαισίου ώστε να αναγνωρίζονται, να καταχωρίζονται και/ή να μνημονεύονται, βάσει της πραγματικής τους συνεισφοράς, ως συνδημιουργοί εργασιών, συνδημιουργοί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κ.λπ., ή να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνητικών τους εργασιών ανεξάρτητα από τους επόπτες τους. Θα πρέπει επίσης να προσφέρουν κατάρτιση και σεμινάρια σε ερευνητές, ιδίως δε ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σε σχέση με δεοντολογικά ορθές πρακτικές διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της κατανόησης των επιμέρους συνεισφορών και των δικαιωμάτων και των ευθυνών τους.

Αναγνώριση της εμπειρίας κινητικότητας

Οποιαδήποτε συναφής εμπειρία κινητικότητας θα πρέπει να θεωρείται πολύτιμο στοιχείο της επαγγελματικής εξέλιξης του ερευνητή. Παραδείγματα περιλαμβάνουν διαμονή σε άλλη χώρα/περιφέρεια ή σε άλλο ερευνητικό πλαίσιο (δημόσιο ή ιδιωτικό), μεταπήδηση από έναν επιστημονικό κλάδο ή τομέα σε άλλον, είτε στο πλαίσιο της αρχικής ερευνητικής κατάρτισης είτε σε μεταγενέστερο στάδιο της ερευνητικής σταδιοδρομίας, ή εμπειρία εικονικής κινητικότητας, που θα πρέπει να θεωρείται πολύτιμο στοιχείο της επαγγελματικής εξέλιξης του ερευνητή.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3 Συνθήκες και πρακτικές εργασίας

1. **ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΕΣ**
2. **ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**
3. **ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**
4. **ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ**

Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των ερευνητών θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο του πλαισίου πολιτικής της Ένωσης για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες. Σε αυτόν τον τομέα προτείνονται διάφορες δράσεις που θα συμβάλουν στη σταθερότητα της απασχόλησης και στον καθορισμό των εργασιακών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ερευνητών, με την επιφύλαξη των εθνικών νομοθεσιών και συνθηκών. Τονίζεται επίσης η ανάγκη εργοδότες και χρηματοδότες να αναπτύξουν ερευνητική νοοτροπία για ερευνητική αριστεία και να οδηγήσουν σε μια ακμάζουσα ερευνητική κοινότητα.

1. Συνθήκες εργασίας, χρηματοδότηση και αποδοχές

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι συνθήκες εργασίας των ερευνητών, περιλαμβανομένων των ερευνητών με αναπηρία, προσφέρουν, κατά περίπτωση, την ευελιξία και την προσβασιμότητα που θεωρούνται απαραίτητες για την επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις περιστάσεις του εκάστοτε κράτους και με εθνικές ή κλαδικές συμβάσεις συλλογικής διαπραγμάτευσης. Θα πρέπει να αποσκοπούν να παράσχουν συνθήκες εργασίας που να είναι ευνοϊκές για τον συνδυασμό της προσωπικής ζωής, της οικογένειας, της φροντίδας, της υγείας, της ασφάλειας και της συνολικής ευημερίας, χωρίς να αποβαίνουν εις βάρος της ερευνητικής σταδιοδρομίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται, μεταξύ άλλων, στο ευέλικτο ωράριο εργασίας, στη μερική απασχόληση, στην τηλεργασία και τις εκπαιδευτικές άδειες, καθώς και στις απαραίτητες οικονομικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν

αυτές τις ρυθμίσεις. Οι εργοδότες θα πρέπει να προσφέρουν εργασιακές συνθήκες και περιβάλλον που να προάγουν την ψυχική υγεία και την σωματική ευεξία των ερευνητών, περιλαμβάνοντας και κατάλληλες διαδικασίες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, περιλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Ερευνητικό περιβάλλον

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον έρευνας ή ερευνητικής κατάρτισης που να προσφέρει τα περισσότερα ερεθίσματα, κατάλληλο εξοπλισμό, κατάλληλες εγκαταστάσεις και ευκαιρίες, μεταξύ άλλων για εξ αποστάσεως συνεργασία μεταξύ ερευνητικών δικτύων, καθώς και το ανώτατο επίπεδο υγείας και ασφάλειας σύμφωνα με τους ενωσιακούς, εθνικούς και τομεακούς κανονισμούς. Οι χρηματοδότες θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκείς πόρους προς υποστήριξη της εκτέλεσης του συμφωνημένου προγράμματος εργασιών. Ειδικότερα, είναι σημαντικό να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό υποστήριξης — π.χ. διευθυντές και διαχειριστές έρευνας.

Αιτιάσεις/ενστάσεις

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να εφαρμόζουν, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες και κανονισμούς του εθνικού, ενωσιακού ή διεθνούς δικαίου, κατάλληλες διαδικασίες εξέτασης των αιτιάσεων/ενστάσεων των ερευνητών, περιλαμβανομένων όσων αφορούν διαφορές μεταξύ εποπτών και νέων (R1) / αναγνωρισμένων (R2) ερευνητών, ενδεχομένως με τον ορισμό αμερόληπτου διαμεσολαβητή για τον σκοπό αυτό. Οι σχετικές διαδικασίες πρέπει να προσφέρουν σε όλο το ερευνητικό προσωπικό εμπιστευτική και άτυπη αρωγή για την επίλυση συγκρούσεων, διαφορών και παραπόνων εργασιακού χαρακτήρα, με σκοπό την προαγωγή της δίκαιης και λογικής μεταχείρισης του προσωπικού στο εσωτερικό του ιδρύματος και τη βελτίωση της γενικής ποιότητας των συνθηκών και του περιβάλλοντος εργασίας.

Συμμετοχή στη διακυβέρνηση του ιδρύματος

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να αναγνωρίζουν ως πλήρως θεμιτή, και δη ευκταία, την εκπροσώπηση των ερευνητών στα αρμόδια όργανα πληροφόρησης, διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων στα οποία εργάζονται, ώστε να προστατεύουν και να προάγουν τα ατομικά και συλλογικά τους συμφέροντα και να συμβάλλουν ενεργά στη λειτουργία του ιδρύματος.

Χρηματοδότηση και αποδοχές

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές, ανεξάρτητα από το καθεστώς τους, απολαμβάνουν δίκαιους και ελκυστικούς όρους αμοιβής —χρηματοδότηση και μισθούς— με επαρκείς και δίκαιες παροχές κοινωνικής ασφάλισης —που να περιλαμβάνουν παροχές ασθένειας και γονικές παροχές, συνταξιοδοτικά δικαιώματα και επιδόματα ανεργίας, επιδόματα γήρατος και επιζώντος συζύγου, επιδόματα αναπηρίας και επιδόματα για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες— σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και τις εθνικές ή κλαδικές συμβάσεις συλλογικής διαπραγμάτευσης. Η διασφάλιση τέτοιων όρων θα πρέπει να περιλαμβάνει ερευνητές σε όλα τα στάδια σταδιοδρομίας τους, μαζί και τους νέους ερευνητές (R1), ανάλογα με το νομικό τους καθεστώς, τις επιδόσεις τους και το επίπεδο των επαγγελματικών προσόντων και ευθυνών τους. Οι ερευνητές θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους προκειμένου να κατανοούν πώς φορολογούνται οι μισθοί τους. Επίσης, θα πρέπει να πληροφορούνται με διαφάνεια για δικαιώματα κοινωνικής προστασίας, όπως π.χ. τα εθνικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

2. Σταθερότητα απασχόλησης

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναλάβουν αποφασιστικές δράσεις για να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της επισφάλειας και να στηρίξουν την εργασιακή ασφάλεια και σταθερότητα. Αυτό θα μπορούσε, σε προαιρετική βάση, να περιλαμβάνει τη θέσπιση ανώτατου ορίου για τον αριθμό των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ανά ίδρυμα επί του συνόλου των ανθρώπινων πόρων των ερευνητών. Όταν εκτελούνται ερευνητικά καθήκοντα που είναι μόνιμα, μακροπρόθεσμα ή ιδιαζόντως επαναληπτικά,

ως κατάλληλο μέσο ενδείκνυνται μόνιμες συμβάσεις ή συμβάσεις αορίστου χρόνου. Στους ερευνητές με συμβάσεις ορισμένου χρόνου θα πρέπει να προσφέρονται ειδικές υπηρεσίες επαγγελματικής εξέλιξης και παροχής συμβουλών ώστε να διασφαλίζεται συνέχεια σταδιοδρομίας.

Ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους (R1-R2)

Η επισφάλεια της απασχόλησης αποτελεί ιδιαίτερο ζήτημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Για να καταπολεμηθεί η κατάσταση αυτή, μπορούν να θεσπιστούν ειδικά μέτρα για τη στήριξη των ερευνητών στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, με την επιφύλαξη πάντοτε της εθνικής νομοθεσίας και των εθνικών περιστάσεων. Ένα από τα μέτρα αυτά αφορά την παροχή σε νέους ερευνητές (R1) κοινωνικής προστασίας και συνθηκών εργασίας οι οποίες ισχύουν για ερευνητές σε άλλα στάδια σταδιοδρομίας, καθώς και επαρκούς εισοδήματος. Ένα δεύτερο μέτρο αφορά την προώθηση της συμμετοχής ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους σε ερευνητικές ομάδες, όπου τα απαιτούμενα καθήκοντα σχετίζονται αποκλειστικά με την επιστημονική τους κατάρτιση, καθώς και την αναγνώριση της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων και της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, περιλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας. Επιπλέον, τα ιδρύματα διορισμού θα πρέπει να θεσπίσουν σαφείς κανόνες και σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την πρόσληψη και τον διορισμό αναγνωρισμένων ερευνητών (R2), περιλαμβανομένης της μέγιστης διάρκειας και των στόχων των διορισμών αυτών. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές θα πρέπει να συνυπολογίζουν τη διάρκεια προηγούμενων μεταδιδακτορικών διορισμών σε άλλα ιδρύματα και να λαμβάνουν υπόψη ότι το μεταδιδακτορικό καθεστώς είναι αναγκαία μεταβατικό, με κύριο σκοπό να προσφέρει πρόσθετες ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης για μια ερευνητική σταδιοδρομία μακροπρόθεσμων προοπτικών με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή μονιμότητα.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να ενημερώνουν τους ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους για ευκαιρίες σταδιοδρομίας, εντός και εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας, προσφέροντας ευρεία επαγγελματική εξέλιξη, ιδίως κατά το στάδιο R2, πιο διαφανείς και προβλέψιμες προοπτικές σταδιοδρομίας και ευκαιρίες μάθησης στον χώρο εργασίας σε διάφορους τομείς.

3. Συμβατικές και νομικές υποχρεώσεις

Οι ερευνητές κάθε επιπέδου θα πρέπει να γνωρίζουν τους εθνικούς, τομεακούς ή θεσμικούς κανονισμούς που διέπουν τους όρους κατάρτισης, επιμόρφωσης και εργασίας. Στους ρυθμιστικούς αυτούς κανόνες συγκαταλέγονται και οι κανόνες περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και οι απαιτήσεις και οι όροι τυχόν χορηγών ή χρηματοδοτών, ανεξαρτήτως της φύσης της σύμβασής τους. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να παρέχουν αντίγραφα των εγγράφων αυτών στην αγγλική γλώσσα. Οι ερευνητές θα πρέπει να τηρούν αυτούς τους κανονισμούς, παραδίδοντας τα απαιτούμενα αποτελέσματα —π.χ. διατριβές, δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εκθέσεις, νέα προϊόντα κ.λπ. — όπως αυτά καθορίζονται στη σχετική σύμβαση ή σε ισοδύναμο έγγραφο.

Δεδομένης της αυξανόμενης εστίασης στην ασφάλεια των γνώσεων, οι ερευνητές θα πρέπει να εφαρμόζουν πάντοτε ασφαλείς πρακτικές εργασίας, σύμφωνες με τη σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας τις απαιτούμενες προφυλάξεις για την υγεία και την ασφάλεια και για ανάκαμψη από τυχόν κυβερνοεπιθέσεις και καταστροφές τεχνολογίας πληροφοριών, π.χ. προβλέποντας κατάλληλες στρατηγικές για τη δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας. Θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν τις ισχύουσες εθνικές και ενωσιακές νομικές απαιτήσεις σε θέματα προστασίας δεδομένων και προστασίας του απορρήτου και να λαμβάνουν πάντοτε τα αναγκαία μέτρα για να τις τηρούν.

4. Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων

Όλοι οι ερευνητές θα πρέπει να εφαρμόζουν πρακτικές ανοικτής επιστήμης προκειμένου να διασφαλίζουν, σύμφωνα με τις συμβατικές τους ρυθμίσεις, ότι τα αποτελέσματα των ερευνητικών τους εργασιών διαδίδονται, καθίστανται ανοικτά διαθέσιμα και αξιοποιούνται, π.χ. μέσω κοινοποίησης, μεταφοράς σε άλλα ερευνητικά πλαίσια ή, κατά περίπτωση, εμπορικής εκμετάλλευσής τους. Οι ανώτεροι ερευνητές αναμένεται να αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο ώστε να διασφαλίζουν ότι η έρευνα αποδίδει καρπούς και ότι τα αποτελέσματα αξιοποιούνται εμπορικά και/ή καθίστανται διαθέσιμα στο κοινό, όποτε προκύπτει ευκαιρία.

Συναφώς, οι ερευνητές θα πρέπει να διευκολύνονται από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες τους μέσω της σχετικής κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων και πρόσβασης σε κατάλληλη χρηματοδότηση, υποδομή και στήριξη. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή των ερευνητών σε πρακτικές

ανοικτής επιστήμης, να προσφέρουν κίνητρα για την προώθησή της και να την επιβραβεύουν κατά την αξιολόγηση των προγραμμάτων πρόσληψης, επαγγελματικής ανέλιξης και χρηματοδότησης.

Διανοητικοί πόροι, περιλαμβανομένων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους αποζημιώνονται επαρκώς για τα οφέλη που προκύπτουν από —τυχόν— εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, όπου ενδείκνυται διασφαλίζοντας τη συγκυριότητα των δικαιωμάτων διανοητικής (π.χ. πνευματικής) ιδιοκτησίας. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να το προβλέπουν αυτό ρητά στη στρατηγική τους για τη διαχείριση των διανοητικών πόρων και να δημοσιοποιούν τη στρατηγική αυτή. Η στρατηγική διαχείρισης διανοητικών πόρων θα πρέπει να καλύπτει τη δημιουργία, τη διαχείριση, την κυριότητα και τη χρήση όλων των ειδών διανοητικών πόρων —μεταξύ αυτών και αξιολογημένων από ομοτίμους δημοσιεύσεων, δεδομένων, τεχνογνωσίας, προτύπων— και να υποστηρίζει πρακτικές ανοικτής επιστήμης.

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφή αναφορά στις διατάξεις περί κυριότητας και στα δικαιώματα πρόσβασης που εκχωρούνται στους ερευνητές και/ή, κατά περίπτωση, στους εργοδότες τους ή σε άλλα μέρη, περιλαμβανομένων εταίρων του κλάδου, όπως ενδεχομένως προβλέπεται σε ειδικές συμφωνίες συνεργασίας ή άλλων ειδών συμφωνίες.

Επικοινωνία με το κοινό

Οι ερευνητές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητικές τους δραστηριότητες γίνονται γνωστές στην ευρύτερη κοινωνία κατά τρόπο ώστε να είναι κατανοητές από μη ειδικούς, βελτιώνοντας έτσι την κατανόηση της επιστήμης από το κοινό. Η άμεση συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες θα βοηθήσει τους ερευνητές να κατανοήσουν καλύτερα το ενδιαφέρον του κοινού όσον αφορά τις προτεραιότητες για την έρευνα και τις ανησυχίες του κοινού, καθώς επίσης να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες για από κοινού σχεδιασμό και συνδημιουργία με την κοινωνία, όπου συντρέχει περίπτωση.

ΠΥΛΩΝΑΣ 4 Ερευνητικές σταδιοδρομίες και ανάπτυξη ταλέντων

1. **ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΕΣ**
2. **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ**
3. **ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
4. **ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΝΤΟΡΙΑ (MENTORING)**

Η ερευνητική κοινότητα είναι ποικιλόμορφη ως προς τα ταλέντα, τις δεξιότητες, τις ικανότητες, τις δυνατότητες και τους ρόλους. Όσο περισσότερο προωθούνται και αναπτύσσονται τα ταλέντα αυτά, τόσο καλύτερη είναι η ποιότητα της έρευνας και τόσο μεγαλύτερη είναι η σημασία της παραγόμενης γνώσης για την κοινωνία. Η ενθάρρυνση της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης, παράλληλα με την κατάρτιση σε δεξιότητες, είναι απαραίτητη για να διατηρηθεί η επιστημονική επάρκεια και να παρασχεθεί στους ερευνητές ευρύ φάσμα επαγγελματικών ευκαιριών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

1. Επιβράβευση διαφοροποιημένων ερευνητικών σταδιοδρομιών

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι οι ερευνητές μπορεί να ακολουθούν πολύ διαφοροποιημένες σταδιοδρομίες τόσο στην έρευνα όσο και σε άλλους τομείς. Η διαφοροποίηση περιλαμβάνει συνήθως την κινητικότητα σε όλες τις μορφές της: διακρατική ή εντός της χώρας, διατομεακή, μεταξύ ιδρυμάτων, διεπιστημονική και υπερεπιστημονική και εικονική κινητικότητα. Αυτό απαιτεί αξιολόγηση ποιότητας που να εστιάζει στο ταλέντο και να είναι ευαίσθητη στην πολυμορφία. Η προσέγγιση θα πρέπει να προωθεί την υπεύθυνη χρήση των μετρήσεων και να εξετάζει ποικίλες συνεισφορές και τον δυνητικό αντικτύπό τους. Εξίσου σημαντικοί παράγοντες είναι ποικίλες δραστηριότητες και πρακτικές όπως η διδασκαλία και οι δεξιότητες, η αξιολόγηση από ομοτίμους, η διαχείριση και ηγεσία, η εποπτεία, η μεντορία και η αξιοποίηση της γνώσης. Επιπλέον, θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται δραστηριότητες μεταβίβασης τεχνολογίας, η

επιχειρηματικότητα και η συνεργασία με τη βιομηχανία, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων χάραξης πολιτικής βασισμένων στην τεκμηρίωση, η επικοινωνία της επιστήμης και η διάδρασή της με την κοινωνία, πρακτικές ανοικτής επιστήμης, η ομαδική επιστήμη και συναφείς δραστηριότητες, καθώς και η κινητικότητα.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προωθήσουν μέτρα που θα ευαισθητοποιούν τους ερευνητές, ιδίως όσους βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους τους σχετικούς τομείς, καθώς επίσης να προωθήσουν μια νοοτροπία διαφοροποίησης των σταδιοδρομιών για καλύτερη προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Αυτό θα απαιτήσει συμβουλευτικές, εποπτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας για να τονωθεί η διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, καθώς και η δημιουργία και ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

2. Επαγγελματική εξέλιξη και παροχή συμβουλών

Οι εργοδότες και χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να καταρτίζουν, κατά προτίμηση στο πλαίσιο της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων που εφαρμόζουν, συγκεκριμένη στρατηγική για την επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, ανεξάρτητα από το συμβατικό τους καθεστώς, περιλαμβανομένων των ερευνητών που απασχολούνται βάσει συμβάσεων ορισμένου χρόνου. Στο πλαίσιο αυτό, οι ερευνητές θα πρέπει να λαμβάνουν στήριξη ώστε να καταρτίσουν ατομικό σχέδιο σταδιοδρομίας, προσδιορίζοντας την κατάρτιση και την έρευνα που απαιτούνται για να πετύχουν τους στόχους της σταδιοδρομίας τους. Η στρατηγική αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τη διαθεσιμότητα μεντόρων οι οποίοι θα προσφέρουν στήριξη και καθοδήγηση στους ερευνητές σχετικά με την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη, θα τους ενθαρρύνουν και θα τους βοηθούν να ξεπεράσουν τυχόν αισθήματα ανασφάλειας ως προς το επαγγελματικό τους μέλλον. Όλοι οι ερευνητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τις εν λόγω διατάξεις και ρυθμίσεις και να ενεργούν με προορατικό και υπεύθυνο τρόπο για την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να εξασφαλίζουν, είτε στα οικεία ιδρύματα είτε μέσω συνεργασίας με άλλες δομές, προσβάσιμη και επικαιροποιημένη επαγγελματική καθοδήγηση και βοήθεια για την εύρεση εργασίας, παρέχοντας πληροφορίες, καθοδήγηση και υποστήριξη για την επαγγελματική εξέλιξη τόσο εντός όσο και εκτός του οικείου ιδρύματος. Αυτά θα πρέπει να προσφέρονται στους ερευνητές σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, ανεξάρτητα από το συμβατικό καθεστώς τους.

3. Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη

Οι ερευνητές θα πρέπει, καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, να αναζητούν προορατικά ευκαιρίες για να βελτιώνονται συνεχώς αναβαθμίζοντας και επεκτείνοντας τακτικά τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους, ο δε εργοδότης/χρηματοδότης τους θα πρέπει να τους δίνει σχετικές ευκαιρίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορα μέσα, όπως π.χ. επίσημη επιμόρφωση, εργαστήρια, συνέδρια και εργαλεία ηλεκτρονικής μάθησης ή συνεργασία στο πλαίσιο ομάδας και των αντίστοιχων δικτύων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην κατάρτιση νέων ερευνητών (R1), η πλειονότητα των οποίων είναι υποψήφιοι διδάκτορες στην αρχή της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας.

Πρόσβαση σε ερευνητική κατάρτιση και άσκηση και σε συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλοι οι ερευνητές, σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας τους και ανεξαρτήτως του συμβατικού τους καθεστώτος, έχουν την ευκαιρία να εξελιχθούν επαγγελματικά και να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους μέσω πρόσβασης σε μέτρα συνεχούς ανάπτυξης δεξιοτήτων και προσόντων. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναλάβουν δράση για να στηρίξουν την ανάπτυξη και την παροχή στοχευμένης κατάρτισης, να διευκολύνουν ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης των ερευνητών με προοπτική διά βίου μάθησης και να προωθήσουν την διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αξιολογούνται σε τακτική βάση ως προς την προσβασιμότητα και το βαθμό χρησιμοποίησής τους, καθώς και την αποτελεσματικότητά τους από άποψη βελτίωσης επαγγελματικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και προοπτικών απασχόλησης.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αποδίδουν επαρκή σημασία στην ανάγκη προώθησης των επιχειρηματικών ικανοτήτων των ερευνητών, με στόχο να επιτρέψουν σε όσους ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία να συνδυάσουν τις ικανότητες παραγωγής γνώσεων με την ικανότητα αξιοποίησης των γνώσεων αυτών, ώστε οι καινοτόμες ιδέες να μετατρέπονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες και να προωθούν την καινοτομία και την πρόοδο.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να είναι συμβατή η διδακτορική κατάρτιση με διαλειτουργικές σταδιοδρομίες σε όλους τους σχετικούς τομείς και για να υιοθετηθούν πρακτικές ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), τις αρχές

για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση, τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας και όποιες άλλες μελλοντικές πρωτοβουλίες αναληφθούν για να ενισχύσουν τις εγκάρσιες δεξιότητες των ερευνητών.

Επικύρωση δεξιοτήτων

Στο πλαίσιο της διεύρυνσης των συνόλων δεξιοτήτων των ερευνητών, εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προβλέπουν τη δέουσα εκτίμηση και αξιολόγηση της τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, περιλαμβανομένων των δεξιοτήτων και της κατάρτισης στον χώρο εργασίας, ιδίως στο πλαίσιο της διεθνούς, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας. Η αξιολόγηση θα πρέπει να πραγματοποιείται με δίκαιο και διαφανή τρόπο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Διδασκαλία

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα αποτελεί απαραίτητο μέσο για τη δόμηση και τη διάδοση της γνώσης και είναι πολύτιμο εφόδιο στην επαγγελματική σταδιοδρομία ενός ερευνητή. Η διδασκαλία θα πρέπει να επωφελείται από τις επιστημονικές γνώσεις και να τις αξιοποιεί, καθώς επίσης να προωθεί το ερευνητικό ενδιαφέρον μεταξύ των σπουδαστών. Η συμμετοχή των ερευνητών στη διδασκαλία θα πρέπει να υποστηρίζεται και να αναγνωρίζεται πλήρως, και ενδέχεται να ποικίλλει σε διαφορετικές χρονικές στιγμές μιας σταδιοδρομίας. Θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν τη δέουσα υποστήριξη και ότι οι διδακτικές ευθύνες —που περιλαμβάνουν διαλέξεις, διδασκαλία, εποπτεία και μεντορία— είναι συμβατές με τις ερευνητικές τους δραστηριότητες ή την ερευνητική τους κατάρτιση.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα διδακτικά καθήκοντα αμείβονται επαρκώς και λαμβάνονται υπόψη στα συστήματα αξιολόγησης από πρώιμο στάδιο της σταδιοδρομίας των ερευνητών. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι ο χρόνος που αφιερώνουν ανώτερα στελέχη του προσωπικού στην κατάρτιση και την μεντορία ερευνητών στην αρχή της σταδιοδρομίας τους —R1, R2— υπολογίζεται ως μέρος των διδακτικών τους καθηκόντων. Η παροχή κατάλληλης κατάρτισης για την άσκηση καθηκόντων διδασκαλίας και καθοδήγησης πρέπει να αποτελεί μέρος της αρχικής κατάρτισης και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών.

4. Εποπτεία και Μεντορία (Mentoring)

Η κατάλληλη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού και ομάδων είναι ζωτικής σημασίας για τα ερευνητικά εργασιακά περιβάλλοντα, καθώς η επιστήμη αποτελεί εξ ορισμού κοινό εγχείρημα. Θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή τα προγράμματα κατάρτισης, τα εργαλεία και οι μηχανισμοί αξιολόγησης που απαιτούνται για να διασφαλιστεί ότι οι ανώτεροι και οι κορυφαίοι ερευνητές διαχειρίζονται το προσωπικό και τις ομάδες τους με δίκαιο και αμερόληπτο τρόπο, χωρίς έμφυλες ή άλλες προκαταλήψεις —όπως προκαταλήψεις λόγω θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου κ.λπ.— και ότι δημιουργούν γόνιμες και συνεργατικές εργασιακές σχέσεις με τους ομοτίμους τους. Αυτό αναμένεται να συμβάλει στη δημιουργία υγιών, δίκαιων και δημιουργικών περιβαλλόντων όπου κάθε άτομο θα τυγχάνει σεβασμού, κατάλληλων κινήτρων, αναγνώρισης και φροντίδας.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι ορίζεται σαφώς ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων που θα μπορούν να συμβουλεύονται οι νέοι (R1) και οι αναγνωρισμένοι (R2) ερευνητές για θέματα σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Θα πρέπει επίσης να ενημερώνουν σχετικά τους ερευνητές.

Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να ορίζουν σαφώς ότι ο προτεινόμενος επόπτης διαθέτει επαρκές επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης στην εποπτεία έρευνας και ότι έχει τον χρόνο και την αφοσίωση να προσφέρει κατάλληλη υποστήριξη στον ασκούμενο ερευνητή· επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπουν τις αναγκαίες διαδικασίες προόδου και επανεξέτασης, καθώς και τους αναγκαίους μηχανισμούς ανατροφοδότησης.

Ειδικές διατάξεις για την ένταξη, την ερευνητική υποστήριξη και την επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, για την παροχή μεντορίας και φροντίδας, για την επικοινωνία και την επίλυση συγκρούσεων, καθώς και για την κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη των εποπτών προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές των MSCA περί εποπτείας. Οι κατευθυντήριες γραμμές των MSCA περί εποπτείας αποτελούν ένα σύνολο συστάσεων προς τα άτομα και τα ιδρύματα που λαμβάνουν χρηματοδότηση στο πλαίσιο των MSCA. Οι κατευθυντήριες γραμμές προωθούν αποτελεσματική εποπτεία, μεντορία και κατάλληλο προσανατολισμό σταδιοδρομίας.

Σχέσεις με τους επόπτες

Οι εκπαιδευόμενοι και ασκούμενοι ερευνητές θα πρέπει να έχουν δομημένη και τακτική σχέση με τους επόπτες τους και με τους εκπροσώπους της σχολής ή του τμήματος και να επωφελούνται πλήρως από τη σχέση αυτή. Οι επόπτες θα πρέπει επίσης να υποστηρίζουν ενεργά ιδίως τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, διοργανώνοντας συναντήσεις ανατροφοδότησης με αυτούς και προωθώντας δραστηριότητες κατάρτισης σχετικές με το έργο τους.

Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να τηρούν αρχείο της προόδου και των ευρημάτων των ερευνητικών εργασιών, να λαμβάνουν ανατροφοδότηση μέσω εκθέσεων και σεμιναρίων, να χρησιμοποιούν την ανατροφοδότηση αυτή και να εργάζονται τηρώντας τα συμφωνημένα χρονοδιαγράμματα, ορόσημα, παραδοτέα και/ή ερευνητικά αποτελέσματα.

Ανώτεροι ερευνητές

Οι ανώτεροι ερευνητές —R3 και R4— θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στον πολλαπλό ρόλο που έχουν ως επόπτες, μέντορες, επαγγελματικοί σύμβουλοι, επικεφαλής εργασιών, συντονιστές έργων, διαχειριστές ή υπεύθυνοι επιστημονικής επικοινωνίας. Θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα αυτά σύμφωνα με τα υψηλότερα επαγγελματικά πρότυπα και να έχουν πρόσβαση στην κατάλληλη κατάρτιση. Όσον αφορά τον ρόλο που έχουν ως επόπτες ή μέντορες ερευνητών, οι ανώτεροι ερευνητές θα πρέπει να αναπτύσσουν εποικοδομητική και θετική σχέση με νέους (R1) και αναγνωρισμένους (R2) ερευνητές ώστε να εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική μεταφορά γνώσεων και για τη μελλοντική επιτυχή εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους. Η υποστήριξη της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών R1 και R2 με τη μετάδοση πείρας και αξιών σε ένα αξιόπιστο και εμπιστευτικό περιβάλλον αποτελεί έναν ρόλο υψηλής ευθύνης.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον ιστότοπο Europa (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία:

— καλώντας ατελώς τον αριθμό **00 800 6 7 8 9 10 11** (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),

— καλώντας τον αριθμό **+32 22999696** ή

— μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον ιστότοπο Europa: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_el.

ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa: (https://europa.eu/european-union/index_el):

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να καταφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: https://op.europa.eu/el/publications.
Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (https://europa.eu/european-union/contact_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex, στην ακόλουθη διεύθυνση: (https://eur-lex.europa.eu).

Στα ανοικτά δεδομένα της ΕΕ

Η Πύλη Δημόσιων Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης https://data.europa.eu/el παρέχει πρόσβαση σε σύνολα δεδομένων από την ΕΕ. Τα δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς.

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 18 Δεκεμβρίου 2023, ως παράρτημα 2 της σύστασης C/2023/1640 του Συμβουλίου, η οποία περιγράφει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη. Αυτή η νέα Χάρτα αντικαθιστά την προηγούμενη Ευρωπαϊκή Χάρτα και τον αντίστοιχο κώδικα δεοντολογίας (2005) και αποτελεί σημαντική εξέλιξη στην πολιτική έρευνας και καινοτομίας.

Πρόκειται για μια δέσμη αρχών που στηρίζουν την ανάπτυξη ελκυστικών ερευνητικών σταδιοδρομιών για την υποστήριξη της αριστείας στην έρευνα και την καινοτομία σε ολόκληρη την Ευρώπη, η δε συμβολή της στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η παρούσα δημοσίευση αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς για τη διαδικασία απονομής του βραβείου αριστείας ανθρώπινων πόρων στον τομέα της έρευνας και έχει ως στόχο να αυξήσει την ενημέρωση, να διευκολύνει τη διάδοση και να παρέχει στήριξη σε ερευνητές, εργοδότες, χρηματοδότες και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους και σε όλους τους τομείς.

Πολιτική έρευνας και καινοτομίας.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης